

Posudek diplomní práce Tomáše Foltýna: „Postmoderní dnes – industrie, destruktivita a perverze; reflexe zvrácenosti ve společnosti, vědy a Nietzscheho“

Diplomní práce Tomáše Foltýna je po všech stránkách práce neobvyklá. Neobvyklý je její expresivní styl, její jazyk, přetížený cizími slovy až na samu hranici srozumitelnosti, i její název, který je zjevně provokující a vykloubený z větné vazby. Přesto, že práce má více podobu uměleckého eseje, než suchopárného vědeckého rozboru, zabývá se ale tématy natolik pro současnost důležitými a po odborné stránce často zpracovávanými, že ji musím hodnotit jako práci odbornou.

První polovina práce je věnována problémům postmoderní společnosti, zejména její vykořeněnosti, neschopnosti přijmout jinakost, přílišné racionalizovanosti všeho a rozchodu normálnosti a přirozenosti. Již samotný úvod s tématem šílenství nezapře vazbu na Foucaulta a jeho dějiny šílenství. Autor vyslovuje řadu myšlenek o normálnosti šílenství a jeho odsouvání na okraj společnosti, nosnosti šílenství pro tvorbu a nové vidění světa. Také jeho výpady vůči tradiční racionalitě a matematizaci přírody si nezdají s myšlenkami francouzských postmodernistů první generace, zejména z Lyotardem. Snaha najít v současnosti klíč k destruktivitě a perverzizaci zase koresponduje se snahami velkých rozborů postmoderní situace jak je najdeme u Lipovetského např. v Ěře prázdnoty nebo Soumraku povinností. Překvapivé proto je, že diplomant, který se chce zabývat právě těmito tématy nemá v literatuře uvedeného ani jednoho autora tohoto typu a zaměření. Možná i to je důvod, že některé jeho teze jsou značně simplifikující. Při obhajobě by se například mohl pokusit rozlišit „normálnost“ a „přirozenost“, vystihnout jejich ontologické rozlišení.

Druhá polovina práce je z větší části věnována snaze, najít východiska z naší, jak se autor domnívá, zcela zoufalé situace. První východisko vidí v hermeneutice Antona Markoše, druhé v jiném pochopení Nietzscheho, který byl zatím vnímán jen jako zakladatel destruuující postmoderny (uvědomuje si autor, že se tato destrukce týkala především toho, co bylo založeno Descartovým mechanicismem?). Zde se zastavím u autorových názorů na redukci. Chápe ji jako vždy negativní, rozmanitost skutečnosti omezující činnost. – „Redukce je vždy perverzní“. Již to, že musí vyčlenit redukci stoickou a fenomenologickou, by ho však mělo varovat před příliš jednoznačným soudem. Naše poznávání světa v sobě vždy moment redukce mít musí, nemůžeme poznávat a neredukovat poznávané v nějakém směru. Chyba tedy není v redukci, ale ve způsobech jejího provedení.

V Nietzschovi našel diplomant zjevně autora blízkého jeho srdci myšlenkově i formou vyjadřování. Proto považuji tuto část práce za nejzdařilejší a interpretačně zajímavou. Zajímavé je, jak se autorovo vyjadřování zklidní a stává oproti první části sdělným. Nenacházíme zde věty typu „...pervertovanosti disponibility v zjevu subordinace komodity disponibility vůči svrchované síle.“ (str.20-21), ale skutečný rozbor, postavený na autorově porozumění Nietzschově filosofii jako filosofii nového „lidství“.

Závěr práce tvoří óda na proměnlivost „tance“ života, jako jednu podobu víru a odmítnutí „postmoderního“ víru roztržitého. Toto odlišení považuji za důležité, mám však výhradu k použití termínu postmoderní v příliš jednostranné podobě. Již Lyotard odlišuje tzv. poctivou postmodernu, rozbíjející to, co život svazuje a tzv. falešnou postmodernu, jejímž cílem je rozbíjení a relativizace všeho.

Otázky pro rozpravu při obhajobě vyplývají z mého posudku. Práci k obhajobě doporučuji a navrhuji klasifikovat ji, zejména s ohledem na její druhou část stupněm velmi dobře.

29.4.2007

.....

Dr. Miloslava Blažková, CSc.